

ปกิณกะ

พจนานุกรมศัพท์สิ่งแวดล้อม อักษร H

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์สิ่งแวดล้อม ราชบัณฑิตยสถาน*

habitat ถิ่นอาศัย น. ที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิต

habitat breadth แลບถิ่นอาศัย น. ที่อยู่อาศัยประเภทต่าง ๆ ที่สิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่งสามารถอาศัยอยู่ได้

habitat corridor ทางเดินเชื่อมถิ่นอาศัย น. เส้นทางสัญจรที่สัตว์ของถิ่นอาศัยหนึ่ง ๆ ใช้เดินทางไปยังถิ่นอื่น มีความหมายเหมือนกับ *wildlife corridor*

habitat loss การสูญเสียถิ่นอาศัย น. การทำลายล้างพื้นที่ทางธรรมชาติของพืชและสัตว์ป่าจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ โดยเฉพาะเกษตรกรรมและโครงการพัฒนาต่าง ๆ

hail ลูกเห็บ น. ก้อนน้ำแข็งกลมขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ ๕ มิลลิเมตรขึ้นไป อาจมีลักษณะเป็นรูปกรวยหรือรูปอื่นก็ได้ ในประเทศหนาวลูกเห็บตกจากเมฆระดับต่ำที่ก่อตัวในแนวตั้ง ส่วนในประเทศไทยลูกเห็บมีขนาดไม่ใหญ่และมักเกิดในฤดูร้อน

halobenthos สิ่งมีชีวิตพื้นท้องทะเล น. สิ่งมีชีวิตที่อยู่บริเวณพื้นท้องน้ำในทะเลหรือมหาสมุทร

halosere การสืบลำดับพืชจากสภาพเค็ม น. การเปลี่ยนแปลงแทนที่ไปตามลำดับขั้นของพรรณพืชที่เกิดในสภาพเค็ม ซึ่งไม่มีพืชใด ๆ งอกเจริญมาก่อน ชุมพืชจะค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไปเป็นชุมชนพืชที่มีลักษณะเหมาะสมกับสภาพเค็ม

hardening การทำแกร่ง น. (๑) กระบวนการที่ทำให้พืชเกิดการปรับตัวเข้ากับอุณหภูมิ (๒) การให้ต้นอ่อนของพืชที่ปลูกอยู่ในอาคารออกไปสัมผัสกับอากาศภายนอกทีละน้อย

hard water น้ำกระด้าง น. น้ำที่ทำให้สบู่ไม่เกิดฟอง เนื่องจากมีสารแคลเซียมและแมกนีเซียมละลายอยู่ในน้ำนั้น โดยเฉพาะสารละลายไฮโดรเจนคาร์บอเนต สารประกอบคลอไรด์ และซัลเฟต สารไฮโดรเจนคาร์บอเนตจะถูกกำจัดได้ด้วยการนำน้ำไปต้ม ซึ่งน้ำกระด้างที่กำจัดได้ด้วยการต้มนี้เรียกว่า น้ำกระด้างชั่วคราว ส่วนน้ำกระด้างถาวรจะไม่สามารถกำจัดได้ด้วยวิธีการต้ม

hayfever ไข้ละอองฟาง น. โรคภูมิแพ้ที่มีอาการระคายเคืองเยื่อเมือกตาและจมูก ทำให้ตาและและมีน้ำมูกไหล เกิดจากการได้รับสารก่อภูมิแพ้ในอากาศ เช่น ละอองเกสรดอกไม้ สปอร์ของรา สะเก็ดหรือรังแคผิวหนัง สัตว์

hazard ภัยอันตราย น. เหตุการณ์หรือสิ่งที่เป็นอันตรายต่อชีวิตหรือความเป็นอยู่ของสิ่งมีชีวิต อาจเกิดตามธรรมชาติหรือจากการกระทำของมนุษย์

hazardous pollutant สารมลพิษอันตราย น. สารที่ได้รับสัมผัสเพียงเล็กน้อยก็อาจก่อให้เกิดความเจ็บป่วย หรือตายได้ เช่น ปรอท แรย์ฮิน เบริลเลียม

hazardous substance สารอันตราย น. สารที่ก่อให้เกิดอันตรายแก่มนุษย์และสิ่งแวดล้อมได้เนื่องจากมีสมบัติในการก่อให้เกิดการระเบิด การติดไฟ การกัดกร่อน การระคายเคือง และอื่น ๆ

hazardous waste ขยะอันตราย น. ดู *dangerous waste*

* ศ.ดร.เปี่ยมศักดิ์ เมนะเสวต กรรมการที่ปรึกษา, ศ.ดร.นพ.สมชัย บวรภิตติ ประธานกรรมการ, รศ.ดร.ชัยพันธุ์ รักวิจัย กรรมการ, ศ.ดร.ทรงพล สุขกิจบำรุง กรรมการ, ดร.ทวี คุปต์กาญจนากุล กรรมการ, นางนิศานาถ สติรกุล กรรมการ, ดร.เบญจลักษณ์ กาญจนเศรษฐ์ กรรมการ, นางปาริชาติ หาญเรืองเดช กรรมการ, ศ.ดร.นพ.พรชัย สิทธิศรีธัญกุล กรรมการ, นายพรธมา ไพรงาม กรรมการ, นางพรทิพย์ บันเจริญ กรรมการ, นายไพฑูรย์ วรรณพงษ์ กรรมการ, นางกัชรินทร์ แสงให้สุข กรรมการ, ดร.วิเทศ ศรีเนตร กรรมการ, นางสาวสมทรง ศฤงคนาค กรรมการ, ศ.นพ.สมพล พงศ์ไทย กรรมการ, ศ.ดร.สนิท อักษรแก้ว กรรมการ, ศ.นพ.สาโรจน์ วรรณพฤกษ์ กรรมการ, ผศ.ดร.สิทธิพงษ์ ดิลกวัฒน์ กรรมการ, รศ.ดร.อรรพรรณ ศิริรัตน์พิริยะ กรรมการ, รศ.ดร.อนุชาติ พวงสำลี กรรมการ, ผศ.เอื้ออมพร มัชฌิมวงศ์ กรรมการ

hazardous waste incineration การเผาขยะอันตราย

น. การเผาขยะอันตรายภายใต้การควบคุม การเผาขยะอันตรายจะทำลายขยะได้ถึงร้อยละ ๙๙.๙๙๙ โดยทั่วไปจะเผาในเตาเผาแบบโรตารี และทำการบำบัดแก๊สที่เกิดจากการเผาไหม้ก่อนปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อม

haze ๑. อนุภาคฟ้าห้ว น. อนุภาคของแข็งหรือของเหลวขนาดเล็กละเอียดที่แขวนลอยในอากาศ ใช้เป็นตัวบ่งชี้ภาวะมลพิษทางอากาศ

๒. **ฟ้าห้ว, หมอกแดด** น. ทัศนียภาพที่เกิดจากอนุภาคฝุ่นลอยกระจายอยู่ในส่วนหนึ่งของบรรยากาศ อนุภาคเหล่านี้มีขนาดเล็กมากจนไม่สามารถรู้สึกหรือมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า เมื่ออยู่รวมกันจำนวนมากจะทำให้ทัศนวิสัยลดลง และท้องฟ้าส่วนนั้นมีมืดสลัว

heavy metal โลหะหนัก น. โลหะที่มีความถ่วงจำเพาะตั้งแต่ ๕ ขึ้นไป เช่น พรอท ตะกั่ว แคดเมียม สังกะสี โครเมียม พลูโทเนียม บางครั้งนับรวมธาตุที่ไม่ใช่โลหะ คือ สารหนู เบริลเลียม และซีลีเนียม; โลหะหนักหลายชนิดก่ออันตรายต่อสิ่งมีชีวิต แม้ได้รับเข้าสู่ร่างกายในปริมาณเล็กน้อยโลหะหนักส่วนใหญ่ยกเว้นพลูโทเนียมถูกนำมาใช้ในกระบวนการอุตสาหกรรมทั่วไปและอาจปนเปื้อนในสิ่งแวดล้อมทั้งในน้ำ ดิน และอากาศ รวมทั้งยังสะสมในสิ่งมีชีวิตผ่านทางโซ่อาหาร โลหะหนักที่ปล่อยออกสู่สิ่งแวดล้อมมีผลกระทบต่อระบบนิเวศโดยตรง เช่น สารประกอบพรอทที่ปนเปื้อนในน้ำปริมาณ ๑ ส่วนในพันล้านส่วนมีผลไปลดอัตราการเจริญของไดอะตอมได้ถึงร้อยละ ๕๐; โลหะหนักบางชนิดจัดเป็นธาตุที่จำเป็นสำหรับสิ่งมีชีวิต เช่น ทองแดง สังกะสี เหล็ก

hepatotoxin สารพิษต่อตับ น. สารพิษที่ออกฤทธิ์ต่อตับ โดยไปทำลายเนื้อเยื่อและการทำงานของตับ

heptachlor เฮปทาคลอร์ น. สารกำจัดแมลงกลุ่มไฮโดรคาร์บอนที่มีคลอรีนเป็นองค์ประกอบหรือเรียกว่าคลอรีนอินทรีย์ เมื่ออยู่ในดินจุลินทรีย์จะย่อยเฮปทาคลอร์ให้เป็นเอพอกไซด์ซึ่งตกค้างในสิ่งแวดล้อมได้นาน และมีความเป็นพิษสูงกว่าสารตั้งต้น จึงมีประกาศห้ามใช้ในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย

herbicide สารฆ่าวัชพืช น. สารเคมีที่ใช้กำจัดพืชที่ไม่ต้องการ หรือกำจัดการเจริญของพืชทั้งหมด ใช้กำจัดวัชพืชในพื้นที่การเกษตร รวมทั้งในบริเวณ

ริมถนน และทางรถไฟ เป็นต้น มีสารเคมีหลายกลุ่มที่นำมาใช้กำจัดวัชพืช แต่ที่รู้จักกันแพร่หลายคือสารเคมีกลุ่ม phenoxyaliphatic acids, 2,4-D และ 2,4,5-T ซึ่งเป็นสารที่ทำให้พืชเกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเมแทบอลิซึม นอกจากนี้ยังมีสารเคมีกลุ่มอื่นที่นำมาใช้กำจัดวัชพืชคือสารที่มีโครงสร้างคล้ายยูเรีย และสารกลุ่มไนโตรเจนที่มีโครงสร้างวงแหวน ซึ่งสารเหล่านี้มีผลต่อกระบวนการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช ถึงแม้ว่าสารกำจัดวัชพืชมีผลกระทบต่อตรงต่อสัตว์ไม่มากนัก แต่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศอย่างมาก โดยไปทำลายแหล่งอาหารและถิ่นอาศัยของสิ่งมีชีวิตต่างๆ ในระบบนิเวศ ตัวอย่างเช่น การใช้สารเคมีที่เรียกว่า ฝนเหลืองในประเทศเวียดนาม ซึ่งทำให้ใบไม้ร่วงจะส่งผลทำลายป่าเขตร้อนอย่างถาวร รวมทั้งผิวหนังดินถูกชะล้างและสูญเสียธาตุอาหารในดิน เนื่องจากไม่มีต้นไม้ช่วยป้องกันการชะล้างของหน้าดิน

herbivore สัตว์กินพืช น. สัตว์ที่กินเฉพาะพืช เช่น วัว กระต่าย

hertz เฮิร์ตซ์ น. หน่วยความถี่ ใช้กับการเคลื่อนที่เป็นคาบเวลา เช่น คลื่นเสียง คลื่นแสง คลื่นความถี่สะเทือนวัดเป็นจำนวนรอบต่อวินาที เช่น คลื่นเสียงมีความถี่ ๑๐๐ เฮิร์ตซ์ หมายถึงคลื่นเสียงนั้นเคลื่อนที่ได้ ๑๐๐ รอบในเวลาหนึ่งวินาที

high volume sampling การเก็บตัวอย่างปริมาณมาก น. การเก็บตัวอย่างอนุภาคแขวนลอยในอากาศโดยดูอากาศที่มีอนุภาคปะปนอยู่มาผ่านกระดาศกรองด้วยปริมาตรที่สูงมาก เช่น การเก็บตัวอย่างอนุภาคขนาดเล็กตั้งแต่ ๑๐ ไมโครเมตรลงไปด้วยวิธีการเก็บตัวอย่างปริมาณมาก เครื่องเก็บตัวอย่างจะต้องดูดอากาศผ่านกระดาศกรองในอัตรา ๑.๑๓ ลูกบาศก์เมตรต่ออนาที หรือ ๔๐ ลูกบาศก์ฟุตต่ออนาที ผ่านกระดาศกรองเป็นเวลา ๒๔ ชั่วโมง เพื่อเก็บอนุภาคจากอากาศประมาณ ๑,๖๒๗ ลูกบาศก์เมตร หรือ ๕๗,๖๐๐ ลูกบาศก์ฟุต

holism ลัทธิองค์รวม น. ความเชื่อที่ว่าระบบที่ซับซ้อนสามารถเข้าใจได้เมื่อมองภาพรวมทั้งหมด

homeostasis ภาวะธำรงดุล น. การดำรงไว้ของความคงที่ภายในระบบทางชีวภาพทั้งในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตในสังคม หรือสิ่งแวดล้อมภายในของตัวของสิ่งมีชีวิต

hydrated lime ปูนอุ้มน้ำ น. สารเคมีที่ใช้ในกระบวนการทางเคมีอุตสาหกรรม ใช้ในการบำบัดน้ำ การควบคุมความเป็นกรด-เบสของน้ำ การบำบัดแก๊สก่อนปล่อยออกสู่อากาศ มีความหมายเหมือนกับ *slaked lime, calcium hydroxide [Ca(OH)₂]*

hydraulic -ใช้กำลังน้ำ ว. เกี่ยวกับการใช้กำลังน้ำหรือของเหลวในพื้นที่จำกัดหรือในภาชนะ

hydraulic conductivity สภาพนำด้วยกำลังน้ำ น. สภาพความยากง่ายของน้ำที่จะเคลื่อนที่ผ่านชั้นดิน (k) วัดเป็นอัตราการไหลของน้ำใต้ดินผ่านหนึ่งหน่วยพื้นที่หน้าตัดของชั้นดิน หน่วยการวัดสามารถวัดได้เป็น ฟุตต่อวินาที เซนติเมตรต่อวินาที หรือ นิ้วต่อวัน ค่านี้มีช่วงกว้างมากตามลักษณะของเนื้อดิน ดังนั้นสถานที่ฝังกลบขยะมูลฝอยที่ด้านกันหลุมและด้านข้างลาดด้วยดินเหนียวจะสามารถรองรับน้ำขยะมูลฝอยได้ ในขณะที่ถ้าลาดด้วยดินประเภทดินกรวดหรือดินทรายหยาบจะทำให้สารปนเปื้อนต่างๆ จากน้ำขยะมูลฝอยแพร่กระจายออกไปโดยรอบได้อย่างรวดเร็ว มีความหมายเหมือนกับ *hydraulic permeability*

hydraulic gradient ความต่างลาดกำลังน้ำ น. ค่าความต่างของระดับหัวพลังน้ำ (hydraulic head) หาด้วยระยะทางระหว่างเส้นทางที่น้ำนั้นไหลผ่านระดับหัวพลังน้ำทั้งสองนั้น น้ำใต้ดินจะไหลผ่านชั้นน้ำใต้ดินไปในทิศทางของความต่างลาดนี้

hydraulic permeability ดู *hydraulic conductivity*

hydrochlorofluorocarbons (HCFCs) ไฮโดรคลอโรฟลูออโรคาร์บอนส์ (เอชซีเอฟซีเอส) น. กลุ่มสารไฮโดรคาร์บอนที่มีคลอรีนและ/หรือฟลูออรีนเป็นองค์ประกอบ นำมาใช้ทดแทน CFCs ในตู้เย็น และในผลิตภัณฑ์โฟมต่างๆ มีศักยภาพการทำลายโอโซนน้อยกว่า CFCs ๑๐-๒๐๐ เท่าของ CFCs

hydroelectric power ไฟฟ้าพลังน้ำ น. พลังไฟฟ้าผลิตจากการไหลของน้ำลงจากที่สูงทำให้กังหันหมุนเพื่อขับเคลื่อนเครื่องกำเนิดไฟฟ้า

hydrogeology อุทกธรณีวิทยา น. วิชาที่ศึกษาน้ำผิวดิน เช่น ทิศทางการไหลของน้ำ การเชื่อมโยงและการทำปฏิกิริยากับชั้นหินที่อยู่รอบๆ การศึกษาทางอุทกธรณีวิทยาจะต้องทำก่อนลงมือสร้างพื้นที่ฝังกลบ (landfill) ขยะ

hydrograph กราฟอุทก น. กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณหรืออัตราการไหลของน้ำ

hydrological cycle วงจรทางอุทกวิทยา น. วงจรการเปลี่ยนสถานะของน้ำตามธรรมชาติในชีวมณฑล (biosphere)

hydrology อุทกวิทยา น. วิชาและความรู้เกี่ยวกับการเกิดการเคลื่อนที่ และการหมุนเวียนของน้ำ รวมทั้งการควบคุมน้ำท่วม

hydropower พลังน้ำ น. พลังงานศักย์ของน้ำที่ถูกเก็บกักเอาไว้เช่นพลังน้ำจากเขื่อนถูกนำไปใช้หมุนกังหันน้ำเพื่อผลิตไฟฟ้า

hydrosere การสืบลำดับจากพีชน้ำ น. การเปลี่ยนแปลงตามลำดับขั้นของพรรณพืชในแหล่งน้ำที่ยังไม่มีพืชใด ๆ ออกเจริญมาก่อน ชุมพีชน้ำจะค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไปเป็นชุมชนพืชที่มีลักษณะเหมาะกับพื้นที่บก

hydrosphere อุทกภาค น. ผิวโลกหรือใกล้ผิวโลกที่มีน้ำปกคลุม โดยมีทะเลเป็นองค์ประกอบเดี่ยวที่ใหญ่ที่สุดของอุทกภาค ปกคลุมผิวโลกอยู่ราวร้อยละ ๗๐

hypolimnion ชั้นน้ำลึกนึ่ง น. ชั้นน้ำที่ไม่มีการหมุนเวียนและเย็นกว่าน้ำชั้นบนและอยู่ต่ำกว่าชั้นเทอร์โมไคลน์ โดยปรกติจะมีปริมาณออกซิเจนน้อย

hypophloeodal ดู *endophloeodal, endophloeodic*